

Edelachtbaar College,

Verdachte Louwes zit sinds 19 november j.l. in voorarrest ter zake van verdenking van het plegen van de moord op de 60-jarige mevrouw Wittenberg-Willemen. Ik wil eerst aan u voorhouden hoe wij op de verdenking tegen de heer Louwes zijn gekomen. Vervolgens zal ik de verschillende bewijsmiddelen nader toelichten, aan de hand van het dossier. Ik zal komen tot een bewezenverklaring van het ten laste gelegde en vervolgens mijn eis formuleren.

Mevrouw Wittenberg is uiteraard het slachtoffer dat centraal staat in deze zaak. Ik wil opmerken dat ik mij goed realiseer dat in deze zaak niet alleen zij slachtoffer is. Zowel het recherchebijstandsteam dat deze zaak heeft gedraaid als ikzelf, hebben ons gerealiseerd dat in deze zaak ook de echtgenote van de heer Louwes en zijn twee kinderen slachtoffer zijn. Wij hebben voortdurend geprobeerd om, naast primair de opsporing, ook hun belangen in het oog te hebben. Ik weet dat de heer Louwes daar anders over denkt, maar ik hecht er aan op te merken dat wij wel degelijk rekening hiermee hebben gehouden. Ik kom daar tijdens mijn verder requisitoir wel op terug.

Ik zal de feiten nog eens voor u op een rijtje zetten. Ik verwijs daarbij geregeld naar bladzijden uit het eind-pv.

Situatie ter plaatse op 25 september 1999, dag van vinden van mevrouw Wittenberg

Op 25 september 1999 is mevrouw Wittenberg gevonden, nadat de kapster die haar die ochtend niet langs zag komen, de politie alarmeerde. Mevrouw Wittenberg lag in haar woning, met duidelijke verwondingen, en zij was al geruime tijd overleden. De deuren zaten op slot en de gordijnen waren goed gesloten. Er waren geen braaksporen aan de woning. De woning bleek ook niet te zijn doorzocht en er zijn geen zaken vermist uit de woning. Roof (door een onbekende) kon dan ook al snel worden uitgesloten, in tegenstelling tot wat door de verdediging een aantal malen naar voren is gebracht. In het onderzoek kwamen wel enkele opvallende figuren voor (junkens-types/"enge mannen") maar, gelet op het voorgaande, zijn op geen enkel moment deze types als serieuze verdachten naar voren gekomen. Verder was de bijna brandschone pd opvallend. Slechts een enkele vingerafdruk van mevrouw Wittenberg en een andere, niet van haar. Naar later bleek, was deze vingerafdruk van verdachte. De afdruk zat aan de binnenkant van de woonkamerdeur, richting keuken.

Als snel bleek dat het laatste contact met mevrouw Wittenberg op donderdagavond is geweest. Dit was met de heer Louwes. Deze had naar zijn zeggen kort na 8 uur 's avonds met haar gebeld. Aan de hand van de printlijsten van het toestel van mevrouw en van de mobiele telefoon van de heer Louwes is vastgesteld dat dit om 20.36 is geweest.

Ook bleek dat mevrouw Wittenberg vrijdag nergens meer gezien was, de ochtendkrant van die vrijdag als onderste op de stapel lag, de gordijnen van de slaapkamer niet dicht waren,

haar bed niet beslapen was en de tv-gids op tafel op donderdag opengeslagen lag, toen zij werd aangetroffen. Die vrijdag is zij bovendien niet op komen dagen bij de schoonheidsspecialiste, waar zij een afspraak had. Zij is verder niet bij de slager haar bestelling komen op halen.

Gelet op de vaste gewoonten van mevrouw Wittenberg, gelet op de situatie in de woning op het moment dat zij was aangetroffen en gelet op het feit dat er geen afspraak die donderdagavond op haar kalender stond, kon het niet anders dan dat de dader haar voor zijn komst op de hoogte moet hebben gesteld. Mevrouw Wittenberg was 's avonds erg voorzichtig en zou voor vreemden zeker niet opendoen. Verscheidene van haar vrienden en kennissen wezen er op zonder afspraak niet langs te gaan (zie onder andere de verklaringen van de getuigen I.A. Langkamp (blz. 210 e.v.), L.C. Jansen (blz. 214 e.v.), G.J.M. Wieffer (blz. 218 e.v.) en T.J. Hofstede-Koerhuis (blz. 222 e.v.)).

Het moment van de moord is gesitueerd in de vroege avond, waarschijnlijk niet lang na het 8-uur journaal. Mevrouw Wittenberg was erg precies (zie de diverse eerder genoemde getuigenverklaringen) en at laat, om vervolgens af te wassen en te kijken naar het 8-uur journaal. Zij waste na de maaltijd met een schort voor af. 's Avonds nam zij geen koffie. Er is een glas jus d'orange aangetroffen op de pd. Het glas stond vol op een tafeltje en er was niet uit gedronken. Een fles wijn stond ontkurkt klaar. Bekend was dat zij ook daarvan 's avonds graag een glas dronk. Wat opmerkelijk was, dat blijkt uit de verklaring van Jos Snelting (blz. 253 e.v.), dat het schort van mevrouw Wittenberg is aangetroffen in de kamer, op de pd, in plaats van aan het haakje in de keuken. Snelting, die mevrouw Wittenberg erg goed heeft gekend, concludeert daaruit dat zij nog niet klaar was met haar werk. Ook dat feit duidt er op dat zij in de vroege avond om het leven is gebracht.

Het sectieverslag en de deelonderzoeken bij het NFI

Daarnaast zegt het voorlopig sectie-rapport van het NFI al dat de wonden zijn toegebracht met een torpedo-vormig mes. Er is een klein tekeningetje bijgeleverd in het rapport. Belangrijk daarbij is dat op dat moment nog geen mes bij de politie was ingeleverd!

In het voorlopig sectierapport wordt al uiteengezet welke "groepen letsel" er zijn. De steekwonden in de borst zijn dodelijk, aldus het rapport, maar ander letsel kan een bijdrage hebben gehad. Met name is sterk levensbedreigend geweest de "geweldsinwerking aan de hals", waarbij stuwing in het hoofd heeft opgetreden. Mogelijk dat het slachtoffer hierdoor buiten bewustzijn is geraakt, maar nog wel in leven was ten tijde van het toebrengen van de steekwonden. Er is bloed ingeademd, kennelijk na toebrenging van de wonden in de borst. Daarnaast wordt het feit dat er zoveel ribben zijn gebroken ook van belang geacht. Daar komt de wijziging tenlastelegging vandaan.

In het definitieve sectierapport is goed omschreven welk letsel mevrouw Wittenberg heeft gekregen. Het valt op dat er zeer gewelddadig te werk is gegaan. Daar leid ik uit af dat de dader een koelbloedig mens moet zijn en op dat moment zeer systematisch moet hebben gehandeld.

Van de vijf steekwonden blijkt bij twee een torpedovorm waar te nemen. De huidperforaties hebben een afmeting van 3 bij 0,5 cm. Op een aanvullende vraag van mij is geantwoord dat de diepte van de steekwonden 10 cm bedraagt.

Er zijn naast onderzoek aan het lichaam ook diverse deelonderzoeken uitgevoerd door het NFI. Onder andere is separaat een onderzoek ingesteld naar de blouse die mevrouw Wittenberg droeg. Er kan niet worden gezegd, op grond van dit onderzoek, met welk voorwerp deze blouse beschadigingen heeft gekregen, anders dan dat het een zeer scherprandig voorwerp moet zijn geweest. Verder blijkt uit onderzoek dat er in het lichaam van mevrouw Wittenberg geen bedwelmende stoffen in haar lichaam had, op het moment dat zij overleden is.

Daarnaast is nog (voor zover hier relevant) onderzoek geweest naar twee messen en een paraplu. Over de relatie tot het delict van het eerste mes en de paraplu zal ik straks iets zeggen. Het tweede mes is niet relevant gebleken. Uit het onderzoek blijkt in elk geval dat er op beide messen geen bloed is aangetroffen, ook de paraplu is vrij van bloed. Het eerste mes is ook onderzocht op vingersporen. Die zijn er niet op aangetroffen.

De contacten van mevrouw Wittenberg

In die eerste dagen van het onderzoek bleek dat mevrouw Wittenberg vermogend was en dat zij op 13 september 1999 haar testament had gewijzigd. Er waren nogal opvallende wijzigingen doorgevoerd. In het eerste testament zou het vermogen, naast enkele legaten, grotendeels gaan naar een goede bekende van haar. Na de wijziging ging het grootste deel van haar vermogen naar een stichting, de dr Wittenbergstichting. Haar echtgenoot, dr W. Wittenberg, was een paar jaar geleden overleden en had als psychiater zich ten volle ingezet voor zijn patiënten. Mevrouw Wittenberg wilde graag dat haar vermogen ter nagedachtenis aan haar echtgenoot, ten gunste kwam van chronische (ex-) psychiatrische patiënten. Daarvoor zou de stichting worden opgericht. De heer Louwes, zo bleek ons al snel, had haar hierbij geadviseerd. Hij werd aangesteld als executeur-testamentair en als voorzitter van het stichtingsbestuur. Op zich kwam het oprichten van een stichting met dit doel niet als een verrassing. De familie vertelde mij in een gesprek voorafgaand aan deze zitting, dat zij al veel langer een dergelijk plan had. Voor de mensen die bij het eerste testament betrokken waren (executeur-testamentair en ook de erfgenamen) was de wijziging van het testament een volslagen verrassing. Mevrouw Wittenberg had hen (nog) niet op de hoogte gesteld.

- In de directe kennissenkring van mevrouw Wittenberg waren verschillende mensen die in eerste instantie onze aandacht op zich vestigden. Mevrouw Wittenberg had een grote kring van bekenden en vrienden, waarbij opvallend was dat deze mensen elkaar onderling niet of nauwelijks kenden. Gebleken is dat mevrouw Wittenberg wel over haar diverse kennissen sprak, maar dat zij daarbij bijvoorbeeld geen namen noemde of dat zij "slechts halve verhalen" vertelde. Stukje bij beetje hebben wij in de eerste fase van het onderzoek het privéleven en dan met name haar kennissenkring in beeld gekregen. Opvallend was dat in haar kennissenkring dr Wittenberg nog steeds een grote rol speelde. Veel kennissen had zij al, toen hij nog in leven was, of waren eigenlijk zijn kennissen of zijn ex-patiënten. Mevrouw Wittenberg was duidelijk begaan met deze mensen, van wie gezegd kan worden dat er enkele opvallende types bij zaten. Nadrukkelijk merk ik op dat ik daarmee niets negatief bedoel. Door hun gedrag voor en/of na het overlijden van mevrouw Wittenberg vielen zij op.

Daarnaast vielen enkele personen op door het feit dat zij mogelijk een financieel motief hadden.

Elk van hen bleek een sluitend alibi te hebben en/of niet op concrete leugens van dat alibi te betrappen. Zo konden wij hen uitsluiten als verdachte. Aanvankelijk was de heer Louwes voor ons geen potentiële verdachte. Hij was een puur zakelijk contact en leek aanvankelijk een buitenstaander. Hij was al enkele jaren, via zijn werkgever de VVAA, haar belastingadviseur. Maar recenter had hij een meer persoonlijker contact gekregen met haar, door zijn aanstelling als executeur-testamentair en voorzitter van de op te richten stichting. Nadat wij na een paar weken niet verder kwamen in de directe kring van bekenden zijn wij, om hem ook uit te sluiten, zijn alibi gaan controleren. Tot onze verbazing bleek die niet te kloppen.

Het laatste contact van de heer Louwes met het slachtoffer

Zoals gezegd is er op die avond om 20.36 nog gebeld met haar vaste toestel. Het was een inkomend gesprek. De inbeller is verdachte geweest die dat ook in zijn eerste gesprek (de maandag na de moord) tegenover het RBT heeft verklaard. Hij vertelde gereden te hebben tussen Utrecht en Lelystad, om ongeveer 20.00 uur. Hij zou zijn cliënte nog even bellen, naar aanleiding van een vraag die ochtend met betrekking tot haar onzuiver inkomen. Hij zou die avond rond 21.00 uur zijn thuis gekomen.

Omdat hij als laatste met haar contact had gehad, via zijn mobiele telefoon, is nagegaan waar basisstation 14501 staat, de paal waarmee hij ingebeld had. Dit ter controle van zijn alibi. Deze GSM-paal bleek niet te zijn gelegen op de route Utrecht-Lelystad, maar bij het "oude postkantoor" aan de Nieuwstraat in Deventer, vlak bij het huis van mevrouw Wittenberg.

Dit is vastgesteld met de b-analyse van de inkomende gesprekken op het toestel van mevrouw Wittenberg (blz. 139). Hierdoor vestigde de heer Louwes onze aandacht op hem. De heer Louwes had de maandag na de moord aan de verbalisanten verteld, hoe zijn werkdag op de 23ste september was verlopen. 's Ochtends zou hij bij mevrouw Wittenberg zijn geweest, voor half tien, om grafrechten weg te brengen. Mevrouw Wittenberg had een vraag gesteld, in verband met een schenking aan de Sint Jan, over de hoogte van haar onzuiver inkomen. Louwes heeft haar daar later op de dag ('s avonds) onderweg van Utrecht naar Lelystad over teruggebeld.

- verklaring van mevrouw Hofstede-Koerhuis, de werkster van mevrouw Wittenberg

Na controle van de plaats waar de GSM-paal stond op het moment van bellen door Louwes naar het toestel van mevrouw Wittenberg, vielen bij ons een paar andere puzzelstukjes. Het opmerkelijke was namelijk dat mevrouw Hofstede (de werkster van mevrouw Wittenberg) geen bezoek had gezien die ochtend. En dat terwijl zij zegt van 9.00 uur tot en met 12.00 uur aanwezig te zijn geweest. En dat terwijl Louwes had gezegd stukken met betrekking tot grafrechten te hebben weggebracht bij mevrouw Wittenberg, die ochtend. Wij zijn toen nagegaan of hij stukken met betrekking tot grafrechten heeft afgehaald bij de kerk en vervolgens bij mevrouw Wittenberg heeft langs gebracht. Dat bleek niet het geval te zijn geweest. Mevrouw Wittenberg heeft de stukken per post ontvangen. In haar woning is een kopie (met gestempelde envelop) aangetroffen, die in origineel is verzonden aan haar. Het origineel is later bij de zoeking in het pand van de VVAA aangetroffen.

In de woning is naast een enkele vingerafdruk van mevrouw Wittenberg, slechts een andere te identificeren vingerafdruk aangetroffen: van verdachte Louwes, op de binnenkant van de

woonkamerdeur. Die identificatie heeft plaatsgehad via HAVANK, het herkenningssysteem van de dactylogopische sporen. In dit systeem worden alleen sporen opgeslagen van verdachten. Tot onze verbazing kwam de heer Louwes daaruit: hij bleek eerdere contacten met justitie te hebben gehad.

Als de heer Louwes 's ochtends niet geweest was, moest hij 's avonds wel in de woning zijn geweest. De heer Louwes was voor ons vanaf dat moment verdachte.

Met betrekking tot die ochtend heeft Louwes bij de politie, na zijn aanhouding nader verklaard. Hij geeft details, die er op wijzen dat hij er inderdaad wel geweest is (schilders die aan het werk waren, de schoonmaakmiddelen die hij had geroken). Bovendien zou hij geen stukken hebben langs gebracht, maar juist hebben afgehaald. Dat lijkt te kloppen met het resultaat van de zoeking, waarbij het origineel bij hem is aangetroffen. Toch kunnen deze "stille getuigen" ook van een ander tijdstip of herkomst dateren. Hij kan door de straat gereden zijn en gezien hebben dat er schilders waren, hij kan het origineel 's avonds hebben meegenomen etc.

De heer Louwes vertelt dat hij voor 9.30 uur gedurende tien minuten is langs geweest en dat hem door mevrouw Wittenberg een vraag is gesteld met betrekking tot een schenking aan de St. Jan. De heer Louwes moest weten hoe hoog haar onzuiver inkomen was. Hij zegt hierover gebeld te hebben, na het verlaten van de woning van mevrouw Wittenberg, naar kantoor met mevrouw Oosterhuis. In zoverre is dat getraceerd dat inderdaad om ongeveer 9.30 uur gebeld is met zijn mobiele telefoon, vanuit Deventer, naar zijn kantoor. Dit is vastgesteld met de printlijst van zijn mobiele telefoon en de locatie van het basisstation waarmee in- en uit is gebeld. Mevrouw Oosterhuis kan zich, tegenover de politie, niet herinneren dat zij de heer Louwes hierover gesproken heeft. Zij heeft deze eerste verklaring per bladzijde doorgelezen en ondertekend. De tweede verklaring is ondertekend in concept. Later, bij de rechter-commissaris, legt zij een warrige, inhoudelijk andere, verklaring af. Het is aanvankelijk volstrekt onduidelijk waar zij het over heeft. Het lijkt er op dat zij steun wil geven aan de heer Louwes, maar de onbeholpen wijze waar op dat gebeurt, geeft weinig vertrouwen. Ik begrijp ook niet goed, wat zij nog kon toevoegen aan haar eerste verklaring. Dat er gebeld is, blijkt immers uit die printlijsten! Dat staat in het geheel niet ter discussie!

De volgende vragen blijven echter hangen:

Waarom heeft de heer Louwes niet vanuit de woning van mevrouw Wittenberg gebeld met zijn kantoor? Waarom heeft hij niet in haar administratie gekeken om ter plekke het antwoord op haar vraag te weten zodat hij de kwestie gelijk kon afwikkelen? Ik kan maar een antwoord bedenken: hij zocht een mogelijkheid om later op de dag er nog eens op terug te kunnen komen. Mogelijk dat toen het plan ontstond om 's avonds langs te gaan? In plaats van zijn cursus volgen?

De heer Louwes stelt zich in elk geval op het standpunt dat hij daar 's ochtends is geweest. Aan de andere kant is mevrouw Hofstede bij haar verklaring gebleven dat zij met mevrouw Wittenberg tot ongeveer 9.30 uur koffie heeft gedronken, en dat er in die periode geen bezoek is geweest.

Ik kan niet zeggen of hij er wel of niet is geweest. Het is goed mogelijk dat hij daar wel die ochtend geweest is en dat mevrouw Hofstede zich vergist. Maar het blijkt wel dat Louwes zijn verklaring dat hij die ochtend daar is geweest niet bevestigd kan worden. De vraag blijft:

wanneer heeft hij een vingerafdruk achtergelaten? Vast staat dat Louwes, om deze vraag te beantwoorden, er alle belang bij heeft om een bezoek te hebben gebracht aan de woning in de ochtend. Het is overigens op zich logischer dat die avond de afdruk is achtergelaten dan die ochtend. Vroeg in de ochtend was immers nog niet schoongemaakt. Gelet op de schone pd die is aangetroffen, waar slechts enkele vingerafdrukken van mevrouw Wittenberg en een van de heer Louwes is aangetroffen, lijkt het huis goed schoongemaakt op het moment van de moord of is de pd schoongemaakt na de moord.

Conclusie van het voorgaande is dat Louwes zijn stelling dat hij 's ochtends in de woning is geweest; en daarbij een vingerafdruk heeft achtergelaten (en dus niet 's avonds) niet bevestigd wordt door een getuige. Zelfs niet door stille getuigen, nu die niet op tijd traceerbaar zijn.

De deskundige Rijnders

Met betrekking tot de avond vertelt de heer Louwes vanaf Utrecht via Amersfoort-Hardewijk-'t Harde-Dronten naar Lelystad te hebben gereden en dat hij vanaf die route ergens op de A28 gebeld heeft met mevrouw Wittenberg. Terzijde wordt opgemerkt dat dit een zeer ongebruikelijke route is om van Utrecht naar Lelystad te rijden. De kortste route is via Hilversum en Almere. Overigens is ook niet duidelijk geworden waarom hij hier 's avonds over heeft gebeld, terwijl hij 's ochtends het antwoord al wist (immers hij had gebeld met mevrouw Oosterhuis). Opgemerkt wordt dat het bewuste gesprek die avond slechts 16 seconden heeft geduurd. Te kort om inhoudelijk iets te vertellen over het onzuiver inkomen en net lang genoeg om te vragen of hij langs mocht komen, als mevrouw Wittenberg op dat moment nog leefde en zijzelf die telefoon heeft opgenomen. Bovendien blijkt uit het dossier (p-v van inspecteur Van Veen, blz. 27 e.v.) dat er voor de heer Louwes die avond ruim de tijd is geweest om vanaf Utrecht naar Deventer te rijden (uiteraard via de gebruikelijke route en niet via omwegen die de heer Louwes stelt, dan zou hij altijd tijd te kort hebben!) en om dan om ongeveer 20.30 uur in Deventer te zijn.

Door het RBT is bij de KPN nagegaan hoe hard de informatie over de standplaats van het basisstation 14501 is. KPN-deskundige Rijnders was daar schriftelijk heel duidelijk over: heel hard. Nadat de heer Louwes, na zijn aanhouding, er mee geconfronteerd was en bleef volhouden dat hij niet in Deventer was geweest en suggesties deed dat er onjuiste registratie had plaats gehad is door de rechter-commissaris op 9 december 1999 getuige-deskundige Rijnders gehoord (blz. 161 e.v.). De heer Louwes ging in raadkamer telkens volstrekt voorbij aan de inhoud van deze verklaring.

Rijnders heeft daarbij namelijk nog eens bevestigd dat de info heel hard is en dat de telefoon van de heer Louwes, op het moment van inbellen op het nummer van mevrouw Wittenberg, op die bewuste 23ste september j.l. om 20.36 uur, in Deventer of in de onmiddellijke omgeving van Deventer moet zijn geweest. Hij heeft dit op drie manieren vast gesteld: via een computersimulatie, via een test met een gewone GSM-telefoon rondrijdend in de buurt van Deventer vanaf basisstation 14501 en met een auto vol technische apparatuur, waarbij ook is ingebeld op 14501, en kunstmatig tegen is gehouden dat er een ander station werd gekozen dan 14501, al verwijderde de auto zich van dat station.

Uit de uitkomst van deze testen concludeert de getuige-deskundige dat de computersimulatie nagenoeg overeenkomt met het bellen met een gewone GSM. Vlak buiten Deventer wordt een ander station gekozen. Normaliter heeft het station dus een bereik van enkele kilometers. Uit